

Persoonsvorming als curriculaire uitdaging?!

vragen, concepten, richtingen

Alderik Visser

- Voorheen: docent geschiedenis & filosofie
- Nu: Leerplanontwikkelaar SLO
- M&M, burgerschap en persoonsvorming
- Professionalisering

Notitie

Persoonsvorming als curriculaire uitdaging.
Enschede: SLO (2016)

Literatuuronderzoek
Expertmeeting
Schoolbezoeken

doel

- Delen
- Vragen
- Geruststellen (?)
- Uitnodigen
- Plezier

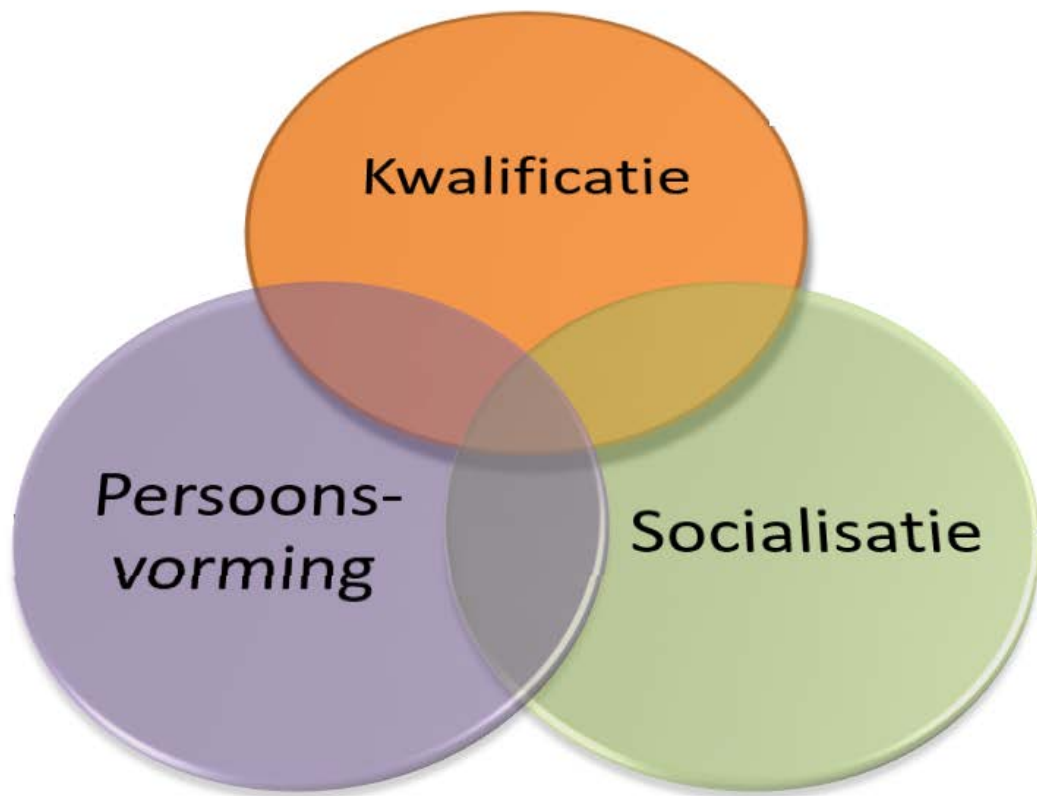
Context: O2032

- Nationale dialoog: herijking & aansluiting curricula
- Meer evenwichtige aandacht voor
 - Kwalificatie
 - Maatschappelijke toerusting
 - Persoonsvorming

Schema 1

Schema 2

Persoonsvorming?

Werkvorm

Rijen 1 – 3 – 5 (enz.) draaien zich om; in groepen van 3 - 4

2 + 2 minuten:

Leg om beurten aan elkaar uit wat je (intuitief) onder dit begrip verstaat.

Probeer daarna tot een eensluidende definitie te komen 😊

beelden

slo

slo

fundamentele vragen

- Wat bedoelen we eigenlijk met 'PV'?
 - en welke overtuigingen, tradities, (impliciete) waarden, mensbeelden (etc.) spelen in die concepten / definitie (ongemerkt) een rol?
- In hoeverre kan zij, onafhankelijk van socialisatie & ook kwalificatie, gedacht en gedaan worden?
 - aard van het 'zelf'; vrije wil / determinisme(n), nature/nurture, enz.
- In hoeverre is het een taak van de school (de staat!) daar iets rond te willen of te doen?
- In hoeverre is het überhaupt een curriculaire quaestie? (macro- / meso- / micro- / nano-niveau)

een stapje terug (en lager 😊)....

- Welke beelden? Historisch
- Welke beelden? Actueel, O2032 en 'het veld'?
- Welke denkbare vormen / strategieën

H | persoonsvorming als ...

- ... religieuze en/of morele vorming
- ... Bildung / algemene vorming
- ... zelfverwezenlijking / -ontplooiing
- ... verheffing

[Slash] een ratjetoe van dit alles

H | religie en moraal

[platoons-christelijk mensbeeld]

Opvoeding van kinderen tot volwassenen met
gewenste ('juiste') overtuigingen en
handelingsdisposities = **socialisatie**

C:

moreel-religieuze onderwijzing - cathechese

moreel-religieuze communicatie – socratisch (?)

Living ethics (Kohlberg)

H | Bildung

[verlicht – humanistisch mensbeeld]

Inwijding in relevante culturele tradities om in staat te komen jezelf ten volste te ontwikkelen (Humboldt, Mill)

PV als socialisatie in/door (gymnasiale) cultuur, met individuele (positieve) vrijheid als doel

C: (brede) algemene vorming (gymnasium, maar ook mavo, havo, enz.); orientatie op 'hogere' cultuur

H | zelfontplooiing

[romantisch (christelijk) mensbeeld]

Negatieve opvoeding – het tot ontwikkeling doen komen van het (goede, authentieke) kind (Rousseau)

PV en/als individuatie

C: Antipedagogiek of 'leeromgevingen' en andere kindgerichte reformpedagogische interventies

H | Verheffing

[verlicht – emancipatoir]

Onderwijs (onder een van de drie genoemde oogmerken) als middel tot sociale stijging

PV als kwalificatie (incl. morele, sociale kwalificatie = beschavingsoffensief)

Persoonsvorming?

Wel in 1857, en (blijkbaar) ook in 2016 (!)

idealen

Genummerde hoeken:

1: religieus / morele vorming

2: Bildung

3: Authenticiteit

4: Verheffing

Verzamel in je ideale hoek en ga het gesprek aan:

Wat zou het onderwijs / de school nu nodig hebben om hier meer handen en voeten aan te geven?

Formuleer twee concrete aanbevelingen

ideaalbeelden

Nogmaals: O2032

- Géén definitie van PV
- Handvol verwijzingen naar verschillende tradities....
- PV als Curriculumvraag?

A | Personalisering 1/2

Sterk – recent- vertoog rond personalisering, maatwerk, (hyper)differentiatie, ‘excellentie’ enz. - tégen het leerstofjaarklassensysteem

Schoolkritische premisse, kwalificerende drive:
Rousseau *meets* het neoliberalisme 😊

Persoonsvorming als/door individualisering + kwalificatie

C: ordernings- en organisatievraagstuk; didactiek

A | personalisering 2/2

(oudere, vaak wat vlakke) verhoog rond
'talentontwikkeling' in combinatie met de opdracht tot
brede algemene vorming: moderne *Bildung*

PV als individuatie én socialisatie - in cultuur, door
filosofie/ethiek, door maatschappelijke betrokkenheid;
zie: BildungAcademie, Agora-model enz.

C: vakkenaanbod en –inhoud uitlijnen op
(bildungs)idealen (breedte, diepte)

A | Psychologisering

Opkomende bewegingen en –kjes rond geluk, positiviteit, mindfulness, sociaal-emotioneel welzijn, levensvaardigheden en/of character education:

Persoonsvorming als persoonlijkheidsvorming

Grit, growth mindsets, Big 5, geluk en/of karakterdeugden

C: koppeling aan mentoraat / LOB / sport, enz.
pedagogisch handelen

[cultuurverschil PO (kleuters) en VO]

A | pedagogisering

Herorientatie op de oude (normatieve) pedagogiek
(Biesta, Masschelein, e.v.a.)

negatief: tegen rendementsdenken; positief: voor
vrijheid, (mede)menselijkheid, waarden, deugden, enz...

Baaierd aan boeken, bewegingen en initiatieven,
uitgaande van specifieke (mens)visies (en -sofieën)

Persoonsvorming als ...; individueel én sociaal gedacht

C: pedagogisch handelen (nano); maar ook schoolcultuur,
organisatiestructuur, HRM, inhouden & ordeningskaders

multioptiekeuzevrijheidpauzemoment

- Vragen
- Discussie
- Activiteit
- Stoppen
- Doorgaan
- anders.... (want)

Korea aan de Noordzee

Gegeven de NL verhoudingen en vormen ...

... komen er geen eindtermen, kerndoelen, cijfers, 'afrekenculturen' enz. voor (specifieke soorten van) persoonsvorming

Wel mogelijk inspanningsverplichting om visies en doelen te formuleren en inspanningen zichtbaar en merkbaar te maken

Rol SLO?

‘Curriculum’ als de operationalisering van kerndoelen via leerlijnen (macro-meso)

‘Curriculum’ als het geheel aan geplande en ongeplande leerervaringen dat specifieke leerlingen in een zekere context hebben (meso-micro-nano)

Dus ook: vertalen van visie naar inhouden / ervaringen, enz.

Scenario 1

Vakvariant: PV als vak of leerlijn
(Edith Stein College)

Mentoraat / LOB met specifieke educaties /
interventies, mogelijk ook vakinhouden (LV, FIL,
enz)

Effectief? Wel duidelijk toegewezen...

Scenario 2

‘uitgesmeerde’ variant - Bildung 2.0

Analogie Burgerschap: visie formuleren en koppelen aan inhoud in bestaande / nieuwe vakken (M&M incl. FIL, LV, OJW, nieuwsbegrip, Kunst, LOB, Sport, MakerED, enz.)

Window dressing? Concrete aangrijpingspunten
VO

Scenario 3

Integrale variant – pedagogische
(leer)gemeenschap

Handelen, inhouden, HRM, fysieke omgeving,
voeding, enz. ijken op (mens)visie / pedagogisch
ideaal

C: schoolontwikkeling vanuit visieontwikkeling

....en verder?

- Inspiratiekaart persoonsvorming
- Schoolontwikkelmodel (3D)
- Concrete schoolontwikkeltrajecten

- <http://curriculumvandetoekomst.slo.nl/projecten/burgerschap-en-persoonsvorming>

Dank voor uw aandacht

a.visser@slo.nl

@alderikvisser

alderik.nl

alderikvisser.blogspot.nl

slo

slo

intermezzo1

Opvoeding primair taak ouders ...

Onderwijs in NL (2/3) námens die ouders via (voorheen) het middenveld ...

Actuele 'wil tot opvoeden' ???

- Erosie én middenveld én gezin (+ gezag überhaupt)
- Angst om sociale cohesie (burgerschap!), maar
- politieke handelingsverlegenheid (tegen elk sociaal probleem een nieuwe educatie)
- Spanning romantisch individualisme – neoliberalisme
- En, oh ja, de hypothetische werknemer van de toekomst...

Intermezzo2:

[stelling]

Kinderen / jongeren vormen zich (idealiter) tot volwassenen met een geïntegreerde, stabiele identiteit en het vermogen tot duurzame bindingen (Eriksson, 1968)

Dat proces speelt zich noodzakelijkerwijs ook op school af – maar niet alleen of per se dóór de school (ouders, peergroup, buurt, toeval, enz.)

Door er géén aandacht aan te besteden ontnemt zij kinderen evengoed mogelijkheden tot ervaringen en identificatiemogelijkheden die daar mogelijk positief op in kunnen grijpen – en neemt zij haar pedagogische opdracht niet waar ...

[ook: verborgen curriculum, nul-curriculum]

RELIGIEUS EN/OF MORELE OPVOEDING

**RELIGIOUS AND/OR MORAL
UPBRINGING**

Corner 1

**BILDUNG EN/OF BREDE ALGEMENE
VORMING**

**BILDUNG (CULTIVATION) AND/OR
BRAOD GENERAL EDUCATION**

Corner 2

ZELFONTPLOOIING

**SELF-ACTUALIZATION, SELF-
DEVELOPMENT**

Corner 3

VERHEFFING

EMANCIPATION

Corner 4

slo

slo